

Asia: VN/13501/2025

Lausuntopyyntö kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikkelin kaupunki suhtautuu hyvin kriittisesti kaikkiin kuntien valtionosuuksiin tehtäviin leikkaustoimiin. Kuntatalouden ollessa muutoinkin epätasapainossa mm. vaillinaisesti rahoitettuna kunnille siirtyneiden työllisyyden hoidon tehtävien ja heikentyneen työllisyystilanteen, nuorten ikäluokkien pienenemisen, muuttoliikkeen sekä heikon talouskasvun takia, hankaloittavat valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset kuntien taloustilannetta entisestään, polarisaatiota lisäten. Valtionosuuksien negatiiviset sote-erät ovat painaneet monien kuntien, myös Mikkelin, valtionosuudet hyvin alhaiselle tasolle. Muutamilla kunnilla valtionosuudet ovat jopa negatiiviset. Vaikka sote-uudistus poisti kuntien harteilta jatkuvasti kasvaneen sote-palveluiden rahoituspaineen, ovat uudistuksen vaikutukset kuntien tulorahoitukseen johtaneet merkittäviin talouden sopeuttamistoimiin läpi kuntakentän.

Hallitusohjelmassa valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Todellisuudessa lupaus jää vain kosmeettiseksi; lisärahoitus uusiin säädettyihin velvoitteisiin, kuten oppimisen tukeen, ei todellisuudessa kokonaistarkastelussa toteudu, kun valtionosuuksiin tehdään samalla merkittäviä leikkauksia. Rahoituspaineen helpottamiseksi luvattuja muiden velvoitteiden purkamisia ei myöskään ole toteutettu. Myöskään kuntien vastuulle siirtyneiden työllisyyden hoidon tehtävien ja uudistuksen myötä kasvaneen työmarkkinatuen aiempaa suuremman kuntaosuuden rahoitus ei ole hallitusohjelman mukaisesti täysimääräistä.

Ensisijaisesti Mikkelin kaupunki vastustaa valtionosuusleikkauksen toteuttamista. Nykyisellä kuntien rahoitus- ja palvelurakenteella valtionosuusleikkaus aiheuttaa väistämättä suoran säästöpaineen kuntien palvelutarjontaan, josta merkittävin osa-alue on sivistyspalvelut. Vastaavasti säästöpainetta kohdistuu myös esimerkiksi työllisyyspalveluihin, jotka ovat jo lähtötilanteessa alirahoitettuja, sekä muihin kuntien asukkailleen tarjoamiin peruspalveluihin. Viime vuosina kunnissa jo muutoinkin toteutettujen raskaiden säästöohjelmien vuoksi valtionosuusleikkauksen vaatimien sopeutusten

aikaansaamiseen ei käytännössä ole kuntakentällä muita keinoja kuin palveluiden tason selvä heikentäminen tai palveluverkkojen karsiminen. Lausuntopyynnön liitteenä olevassa muistiossa todetaan vähennys toteutettavaksi ”sitä, että lakisääteiset palvelut pystytään turvaamaan”. Edellä kuvatuista syistä valtionosuusleikkauksen toteuttaminen ei ole mahdollista lakisääteisiä palveluita turvaavasti.

Toissijaisesti, mikäli valtionosuusleikkaus edellä kuvatuista seikoista huolimatta toteutetaan, Mikkelin kaupunki kannattaa ehdotettua prosenttiperusteista kohdentamista. Perinteisesti sovelletun € / asukas -kohdentamisen sijasta on perusteltua kohdentaa leikkaus prosenttiperusteisesti, jotta muutos ei entisestään kasvattaisi kuntien suhteellisia eroja valtionosuuksissa.

Tamlander Tiia

Mikkelin kaupunki - Mikkelin kaupunginhallitus 25.8.2025 § 280